

Dr. Mileff Péter

Szoftverfejlesztés

Gyors szoftverfejlesztés,
Extreme Programming

Miskolci Egyetem
Általános Informatikai Tanszék

1

TESZTELÉS AZ XP-BEN...

2

Tesztelés az XP-ben

- Az XP nagyobb hangsúlyt fektet a tesztelés folyamatára, mint a többi agilis módszer
 - Oka: a teszteléssel és a rendszer validálásával kapcsolatos problémák elkerülése.
- A rendszertesztelés központi szerepet játszik az XP-ben
 - Egy olyan megközelítést dolgoztak ki:
 - ami csökkenti annak a valószínűségét, hogy az új rendszer-inkremensekkel hibák kerüljenek a már létező szoftverbe.

3

Tesztelés az XP-ben

- A tesztelés kulcsjellemei:
 - 1. Előrehozott teszteléssel történő fejlesztés
 - 2. Inkrementális tesztfejlesztés a forráskönyvek alapján
 - 3. Felhasználók bevonása a tesztek fejlesztésébe és validálásába
 - 4. Automatizált tesztelő eszközök használata.

4

Tesztelés az XP-ben

- Az XP egyik legfontosabb újítása az **előrehozott teszteléssel történő fejlesztés**
 - (Test-First Development).
- Az előre elkészített tesztek:
 - mind az interfészt, mind a viselkedési specifikációt meghatározza a fejlesztendő funkcionalitás számára.
 - Ez csökkenti a követelményproblémák és interfészek félreértéseit.
- Mikor alkalmazható?
 - amikor tisztán látható a rendszerkövetelmény és az implementálandó kód közötti kapcsolat.

5

Tesztelés az XP-ben

- Az extrém programozásban mindig látható ez a kapcsolat
 - mert a követelményeket reprezentáló történetkártyák feladatokra vannak bontva,
 - amelyek egy implementációs egységet képeznek.
- Minden egyes feladathoz egy vagy több különálló egységteszt tervezhető.
- Az ügyfél szerepe a tesztelési folyamatban:
 - a történetekhez segítsen elfogadási teszteket fejleszteni,
 - amelyeket a rendszer következő kiadásában kell implementálni.

6

Tesztelés az XP-ben

- **Elfogadási tesztelés:** az a folyamat, amikor a rendszert az ügyfél adataival ellenőrizzük,
 - hogy megfelel-e az ügyfél valódi elvárásainak.
- Az elfogadási tesztelés ugyanúgy inkrementális, mint a fejlesztés.
- A gyakorlatban az elfogadási tesztek egész sorát szokták készíteni.
- Az előrehozott teszteléssel történő fejlesztés és az automatikus teszteszközök használata az XP-irányzat fontos erősségei.

7

Tesztelés az XP-ben

- Az előrehozott tesztelés jelentése:
 - a tesztelést, mint futtatható komponens hamarabb megírjuk, mint a feladatot.
 - Így amint kész a szoftver implementációja, rögtön futtatható rajta a teszt.
 - A tesztelő komponensnek függetlennek kell lennie,
 - azaz szimulálnia kell a tesztelendő bemenetek megadását,
 - és ellenőriznie kell, hogy a végeredmény megfelel-e a kimenet specifikációjának.
 - Az automatikus teszteszköz olyan eszköz, amely elküldi ezeket az automatikus teszteket végrehajtásra.

8

Tesztelés az XP-ben

- Az előrehozott teszteléssel történő fejlesztés esetén:
 - a feladat implementálónak átfogóan kell érteniük a specifikációt,
 - hogy tesztek készüljenek a rendszerhez.
- Ezért fontos:
 - a specifikációban lévő félreérthetőségeket és hiányosságokat még az implementáció megkezdése előtt tisztázni kell.
- A módszer kikerüli a „**lemaradt teszt**” problémáját

9

Tesztelés az XP-ben

- Mikor lép fel?
 - amikor a rendszer fejlesztője nagyobb léptékben dolgozik, mint a tesztelő,
 - így az implementáció egyre jobban megelőzi a tesztelést.
 - Így néha kihagyhatnak tesztek, hogy tartani tudják az ütemtervet.
- Az előrehozott teszteléssel történő fejlesztés nem mindig működik úgy, ahogy várnánk:
 - a programozók jobban szeretnek programozni, mint tesztelni
 - sokszor hiányos tesztek írnak.

10

A TEST-FIRST DEVELOPMENT ELŐNYEI...

11

A Test-First development előnyei

- **A tesztek csökkentik a bug-ok számát az új funkciókban.**
 - Mivel a tesztek hamarabb írjuk, mint a tényleges programkódot,
 - egy esetleges elgépelés nagy valószínűséggel el fog rontani néhány tesztet.
- **A tesztek jó dokumentációk.**
 - Megfigyelések bizonyítják:
 - egy programozó sokkal hamarabb megérti egy programegység funkcióját egy szemléletes programkódból,
 - mint folyamatos szövegben írt dokumentáció alapján.

12

A Test-First development előnyei

- **A tesztek korlátozzák az osztályok feladatait.**
 - A kódolás során csak annyit kódolunk, amennyi a tesztek kielégítéséhez szükséges.
 - Ennél fogva ami nem szerepel a tesztben, annak nem kell megjelennie a programkódban sem.
 - Nem szükséges keretrendszereket és a későbbi bővítés számára fenntartott csatlakozási pontokat beiktatni a kódba.
 - Törekedjünk inkább egyszerű design-ra, ami minden feladatot ellát.

13

A Test-First development előnyei

- **A tesztek javítják a programkód minőségét.**
 - A TFD miatt már kezdettől fogva úgy tervezzük a programunkat, hogy az tesztelhető legyen.
 - Ezt csak jól tagolt, moduláris kóddal érhetjük el, aminek további hasznos következményei vannak.
- **A tesztek megvédnek a bug-ok újra bevezetésétől.**
 - Ha a programban bug-ot találunk, akkor először megismételtetjük az egy új, eddig a tesztgyűjteményben még nem szereplő teszttel,
 - majd kijavítjuk a hibát.
 - Ha valaki módosítja a kódunkat, és újra bevezeti ezt a bug-ot, akkor a teszt azonnal jelezni fog.

14

A Test-First development előnyei

- **Felgyorsul a fejlesztés**
 - A kódolást tekintve a tesztkészítés lelassítja a programozót:
 - a tesztesetek megfogalmazása, elkészítése időbe telik.
 - Az egész fejlesztés sebessége viszont felgyorsul, mert kevesebb időt töltünk hibakereséssel,
 - és az új funkciók implementálása is gyorsabban megy,
 - mert nem kell állandóan azon aggódnunk, hogy elrontjuk a már kész kódot.

15

A Test-First development előnyei

- **A tesztek csökkentik a félelemérzetet**
 - A programozók legnagyobb rémálma az, amikor egy jól működő funkcióba vezetünk be bug-ot,
 - Amely csak hetek múlva jelenik meg.
 - A jó minőségű tesztgyűjtemény mint egy „védőháló” vigyáz a programozóra,
 - és az esetek 90%-ában jelez, ha megbontottunk egy már jó funkciót.
 - A programozó így nem fog habozni, ha egy jól tesztelt kódot kell módosítania.

16

TEST-DRIVEN DEVELOPMENT...

17

Test-Driven Development

- A Test-First fejlesztés csak azt követeli meg:
 - hogy minden teszt sikeresen fusson le.
- A Test-Driven fejlesztés viszont:
 - megköveteli, hogy minden funkció implementálása után gondoljuk át, lehet-e egyszerűsíteni a rendszert.
 - Ha erre a kérdésre igen a válasz, akkor a **refactoring** technikájával ezt oldjuk is meg.

18

Test-Driven Development

- ⊙ Ha szigorúan csak a TFD elveihez ragaszkodnánk:
 - ⊙ a programunk a funkciók bővítése során egyre kaotikusabbá és bonyolultabbá válna,
 - ⊙ mivel semmi mással nem törődünk, csak azzal, hogy a tesztek kielégítsük.
- ⊙ A refactoring lépés pontosan ezt akadályozza meg,
 - ⊙ így folytonosan be tudjuk tartani „**egyszerű design**” elvét.

19

Test-Driven Development

```

    graph TD
        TFD[Test-First Development] -- "+Könnyebb tesztelés" --> ED[Egyszerű design]
        ED -- "- DRY elv  
- lazú összekapcsolás  
- ACP" --> ED
        ED -- "+Javú a design" --> R[Refactoring]
        R -- "+Védőháló  
+Javú a design" --> ED
        R -- "+Javú a design" --> TFD
        ED -- "+Könnyebb, gyorsabb programírás  
• Az újrahasznosítás foka nő  
• A kód jobban reagál a változtatásokra  
• Könnyebb javítani  
• Olvashatóbb  
• Megbízhatóbb, kevesebb hiba." --> ED
    
```

20

Test-Driven Development

Egy pozitív visszacsatolási rendszer:

- 1. Az új funkciók egyszerű teszteléséhez és implementálásához elengedhetetlen az egyszerű design.
- 2. Az egyszerűség eléréséhez a refactoring-ot alkalmazzuk.
- 3. A refactoring viszont elképzelhetetlen az automatizált tesztek nyújtotta „védőháló” nélkül.
- 4. Ezen túl a TDD komponenseinek további, a szoftverfejlesztő számára fontos haszna is van.
 - (Pl. a gyors visszajelzés, öndokumentáló, tiszta kód, stb.)

21

VERIFIKÁCIÓ ÉS VALIDÁCIÓ...

22

Verifikáció és validáció

- Az implementációs folyamat közben és után az éppen fejlesztett programot ellenőrizni kell
 - megfelel-e megfelel a specifikációnak és kielégíti a megrendelő igényeit.
- Az ellenőrzőfolyamatok neve **verifikáció** és **validáció**.
 - Ezek a folyamatok a fejlesztés minden lépésében jelen vannak.
 - **Validáció:** A megfelelő terméket készítjük el?
 - **Verifikáció:** a terméket jól készítjük el?

23

Verifikáció és validáció

- A **verifikáció**: magába foglalja annak ellenőrzését, hogy a szoftver megfelel-e a specifikációnak,
 - azaz eleget tesz-e a funkcionális és nem funkcionális követelményeknek.
 - Általánosabban: a szoftver megfelel-e a vásárló elvárásainak.
- A **validáció**: ennél kicsit általánosabb fogalom.
 - Végcélja:
 - megbizonyosodjunk arról, hogy a szoftverrendszer „megfelel-e a célnak”.
 - Azaz teljesül-e a vásárló elvárása,
 - amibe beleértendő olyan nem funkcionális tulajdonságok is, mint a hatékonyság, hibátűrés, erőforrásigény.

24

Verifikáció és validáció

- A V & V folyamaton belül a rendszer ellenőrzésére két egymást kiegészítő technika használható:
 - **Statikus:** szoftverátvizsgálások, amelyek a rendszer reprezentációját elemzik:
 - Követelmény dokumentumot, terveket, és forráskódot.
 - **Dinamikus:** szoftvertesztelés, amely csakis az implementáció fázisában végezhető el.
 - A tesztadatok segítségével ellenőrzi, hogy az megfelelő teljesítményt nyújt-e.

25

Verifikáció és validáció

- Az átvizsgálási folyamat a szoftverfolyamat bármely lépésében használható.
- A követelményekkel kezdődően minden olvasható reprezentáció átvizsgálható.
- Az átvizsgálási technikák:
 - a *programátvizsgálások*, az *automatizált forráskódelemzés* és *formális verifikáció*.
- A rendszert csak akkor tesztelhetünk ha elkészült egy végrehajtható változatának prototípusa.

26

Verifikáció és validáció

- Az inkrementális fejlesztés előnye:
 - a különböző inkrementeink külön tesztelhetők, és az egyes funkciók már hamarabb tesztelhetők.
- A szoftvertesztelés, mint dinamikus V & V a gyakorlatban inkább alkalmazott technika.
- Ekkor a programot a valós adatokhoz hasonló adatokkal teszik próbára.
 - A kimenetek eredményei lehetőséget adnak anomáliák, problémák feltárására.

27

Verifikáció és validáció

- A dinamikus tesztelés két fajtája ismert:
 - **Hiányosságtesztelés:** célja a program és a specifikációja között meglévő ellentmondások felderítése.
 - Az ilyen tesztek a rendszer hiányosságainak feltárására tervezik, nem a valós működés szimulálására.
 - **Statistikai (vagy validációs) tesztelés:** a program teljesítményének és megbízhatóságának tesztelése valós körülményeket szimulálva.
 - Annak megmutatása, hogy a szoftver megfelel-e a vásárlói igényeknek.

28

Verifikáció és validáció

- A V & V folyamatokat gyakran a belövési folyamattal ötvözik.
- **A belövés az a folyamat, amely behatárolja és kijavítja a szoftverben talált hiányosságokat.**

A belövésre nem létezik egyszerű módszer, mert a hibák behatárolása a programban nem mindig könnyű.

29

Verifikáció és validáció

- A hiba nem mindig ott található meg, ahol a sikertelenség bekövetkezett.
- Bizonyos esetekben szükség lehet új tesztek megtervezésére:
 - megismétlik az eredeti hibát és interaktív belövő eszközök (pl. Debugger) használatára.
- Bármely a rendszerben talált hiba után az összes tesztet meg kell ismételni,
 - azonban a gyakorlatban ezt nem alkalmazzák, mert nagyon költséges.

30

VERIFIKÁCIÓ- ÉS VALIDÁCIÓTERVEZÉS...

31

Verifikáció- és validációtervezés

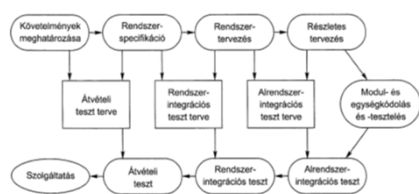
- A V & V költséges folyamat,
 - bonyolult valós idejű rendszereknél akár a költségek 50%-át is elérheti.
 - Ezért gondosan meg kell tervezni.
- **Egy szoftverrendszer verifikációjának és validációjának tervezését még a fejlesztési folyamat elején el kell kezdeni.**

32

Verifikáció- és validációtervezés

- **V modell:**

– megmutatja, hogy hogyan kapcsolják össze a tesztervek a tesztelési és fejlesztési tevékenységeket.

Köszönöm a figyelmet!

34